

Mitja Šarabon
Skoz vihro v vrh

V domovju so se razdivjali gromi.
Nevihte črne — zvite v plašč viharja —
kričijo druga drugi: grizi, lomi,
vsesaj se v noge Pêči, v vrh Oltarja,
in z bliskom trgaj Ponci bele grive,
da bodo skale kakor sneg na njive
usipale se po pobočjih gore!
Zlat blisk preskočil je drhteče bore,
noseč plamene v svojem vitkem želu.
Trenutek le — že se v širokem čelu
najlepše gore ogenj zasvetlika:
spet ranjena je siva glava Špika.

Skale drvijo v melišča,
drevesa so živa ognjišča,
potoki so slepi od blišča.
Planik vrtove in družine svišča
zajemajo viharja zajemalke,
in kakor kri zlijo se čez oskalke
sesuti cveti ranjenega sleča.
Utrgano skalovje kakor peča
prekrije bore — vihrine piščalke.

In vsepovsod ognji in kriki in jeza,
vihar se preлива, ubija, prekriva,
pod močnim se slabši v razbitje ugreza.
Vsa tiha priroda postala je živa.

V gmoti skalovja,
v strugah vodovja
zmršena sila
razsaja.
Kot vétrova žila
stvarstvo prepaja
z nemirom.

Med divjim prepirom
slapov in potokov
in žalostnih jokov
cvetlic in grmovja —
se vzpenja sopenje mrjoče živadi
ob gorah, kjer sekajo bliski ko gadi.

Ognjeni šopi kakor živi trni
raztrgajo telo bežeči srni.
Rogovje starega jelena
razbije oživali kamen:
orjak omahne, smrtna pena
iz ust se mu prelije v plamen.

Vihra razgrinja vse svoje koprene,
v plaz utrinja se s sleherne stene.
In sika in klika
v grômov rogove,
skalovja premika
in biča slapove.

V Špikovi steni

— od mrzlih polivov ledeni —

pod previsom skrit,
s steno v eno zlit —
z naravo človek bori se.

V gori blisk zaiskri se,
skale bobne čez previse
— toča kamnitih rož.

Vsa gora se lušči in kepe drviijo,
robove razlamljajo, v pesek drobijo.

K skali privit je mož.
Grom mu spreminja obraz,
stresa viharjev ga plaz,
stiska skalovij ga trušč.
Lomi nad njim se napušč,
v noge udarja ga grušč.

— v vesele dni, v dni bolečine
in bojov in zmag in tišine. —

Prihaja čez prage, police,
da — zmagancu — dahne mu v lice,
da z usten izpije življenje,
mladost spremeni mu v trohnenje.

Smrt zaželi si krvi.
K njemu prešerna drvi,
reže mu močne vrvi,
iz ráz mu izbija kline
in misli zgosti mu v spomine,

Človek čuti njene spono.
Za hip zgrozi se.
Že Smrt smeji se:
V naročju mojem naj utone!

A človek bori se.
Kot krila ptice
širi zenice.
Zbere moči,
v grom zakriči:
»O Bog, uniči Smrt, prižgi spet sonce!«

Zastanejo Smrti koraki,
posveti še enkrat preblisk,
in grom se utrga čez Ponce.
Razpara nebo se z oblaki,
zaspi hudournikov vrisk.
Rjojenje viharja utihne,
tišina spet zemljo predihne
in mir porodi se iz stisk.

Goré kakor trdni stražarji postale so — vse preorane — spet mirni in dobri oltarji. Nevihta je v hipu umrla. Kraljevska je roka odstrla meglé, po vrhovih natkane...	...in sonce kot kri je iz rane oblilo razbite meline. Med vejami je skozi line svetloba polêgla po trati, kot spali metulji bi zlati.
---	---

Skale so v radosti plale
kot žilnate roke žanjic.
Od lic so jim sence bežale
kot jata razmršenih ptic.

Vse rože v prgišča
so luči zajele,
nebo — morje svišča —
so v dušo sprejele.
Murke kot zvezdni utrinki
so po pečéh zagorele,
óčnice — snežni spominki —
spet so se z žarki objele.

V čašicah cvetja — darilo poletja — metulj pri metulju kar tone. Gozdi — kot grozdi pijani od petja — razpeli so krone. Grmiči so vstali. Slapovi, studenci	— bogati lestenci — srebro po bregéh so vsejali. Iz skritega dupla kuna osupla je sončevo luč zaslutila. Roj ptičev od gričev svetloba v dlani je vlovila.
---	---

V človeku je zaplala gorska sila;
občutil je, da poje vsaka žila,
da mu telo kot mlado vino vre.
Odšla je burja,
ni več neurja,
vihar je bil kot cvet, ki se ospè.

Človek zapleza.
Vitek kot breza
rôke izteza,
trga kamnitne okove,
pnè se čez ostre robove,
kriví se,
zmaguje previse.
Zvenčijo klini,
v globino gubé se kamini.
Skalne čeri
— prej divje zveri —
postanejo trdna stojišča.
In nova prodišča
čepé pod prepadi
kot davni skladi.

Gora človeka uboga,
nič več se ne roga.
Čista je, sprana,
kot žena predana
plezalcu — stene zmagalcu.

Človek se dviga.
(Skalovij veriga
približa se vrhu.)
V radostnem srhu
se vzpnè.
Objame skalnati kip,
čuti gôre utrip,
sonce v očeh se mu vžge.
»Gora je moja!«
Glas njegov jekne,
srečen poklekne,
privije se k skali.
»Konec je boja!«

Od vsepovsod so žarki priveslali,
vrhovi gôr so se zalesketali.
Zacvele so višave
v cvetlični vrt svetlobe;
čez Ponce, Špik, Rokave
in čez nastale grôbe —
zaplule so vonjave.

Iz jezera pa — kakor skozi špranje
nevidna dlan razsula je lokvánje.
V to belo in neslišno valovanje
zagledali so se macesni v bregu.
Tam med lokvánji — v razcvetelem snegu —
gorela je lepota kakor sanje.

Lepota Prirode
— skrivnost Usode —
Lepota:
mir tolmuna,

slapa struna,
pesem gozdov,
belina vrhov.

Drevesa
— živa telesa —
so zapela pozdrave.
Skale — sijanje narave —
priklonile so glave.

Radostni spev
objel je višave,
potoke in griče.
Čez gozde, vršiče
veselja odmev
je zaplul po gorovju.

Blagoslov po domovju
trosilo je sonce
čez špike in Ponce.

Franc Prelog | Lukarija

Vsa v soncu se kopa in bogato lesketa. Zelene njive so všite vanjo kot veliki kosi blaga. Ozke meje jih dele.

Na južni strani zamolklo šumi in se lomi ob kamenje Drava. Široka in polna vode se vali in zajeda v močan život Haloz. Na severu se mirno in lenobno dvigajo Slovenske gorice. Mogočno je morala zamahniti Stvarnikova dlan, ko jih je vsejala in položila v velikem loku. Spomladi so vse rdeče, vijoličasto in rožnato se prelivajo od breskovih cvetov. Poletje jih na debelo poškropi zeleno, jesen jih odene v težke barve zrelosti.

Kot velik otrok leži med Halozami in Slovenskimi goricami Lukarija. Vasi so razmetane po njej brez reda, po naključju so priletele od nekod in mrtvo zdrknile doli.

Jesen je in jutro. Sukljaje se mota iz hiš dim ter se topi v megli. Odpiranje vrat je čuti, lajanje psov in še od spanja omamljeno jaskanje kokoši.

Nemo se dviga sonce.

Vozovi s kripami stoje po dvoriščih.

»Ali si naprosil Jurovko?« vpraša zajetna Mica hlapčiča Lovreka.

»Sem.«

»Saj si dejal za luk, ne?«

»Da.«

Visoko se kade koruzni žganci. Krepko in hitro zajemajo delavci. Dobro se je treba založiti. Ves dan bodo morali pripognjeni grebsti po zemlji.

Stopajo. Z zavihanimi rokavi in hlačnicami. Bose noge jim otepajo in stresajo roso.

Globoko se zarijejo v njene prsi in pipajo debele rdeče sadeže, sočno in zrelo lukarsko letino. Cima je krhka in se trga. Zakaj zemlja je suha in krepko objema plodove. — Roke imajo že vse zamazane. Ženske pulijo, moški v krpačah nosijo luk na voz.